

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

K problematice stanovení výše škody v případě počítačového pirátství

Pravděpodobně každý průměrně zdatný uživatel internetu si někdy v minulosti pro vlastní potřebu stáhnul film, seriál či hudební album. To je možná nemorální, zpravidla však nikoliv protiprávní, natož trestné. Jiná je ale situace, pokud někdo „neoprávněně zasáhne nikoli nepatrně do zákonem chráněných práv k autorskému dílu, uměleckému výkonu, zvukovému či zvukově obrazovému záznamu, rozhlasovému nebo televiznímu vysílání nebo databázi“, tedy svým jednáním naplní znaky trestného činu podle § 270 trestního zákoníku. Jak se v takovém případě stanoví výše škody?

Usnesením policejního orgánu bylo zahájeno trestní stíhání klienta M. K. pro trestný čin porušení autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi podle § 270 odst. 1, odst. 2 písm. c) trestního zákoníku. Uvedeného trestného činu se měl M. K. dopustit tím, že na volně přístupné internetové uložení úmyslně umístil rozmnoženiny celkem 106 audiovizuálních děl a zvukově obrazových záznamů, čímž umožnil, aby si kdokoliv tyto rozmnoženiny stáhl. Výši škody převyšující 730.000,- Kč pak policejní orgán stanovil tak, že se jedná o částku, kterou by společnosti držící práva k distribuci předmětných děl získaly, pokud by „samy legálně zpřístupnily srovnatelným způsobem a ve stejném rozsahu příslušná díla v téže době jako M. K.“

Nahlédnutím do vyšetřovacího spisu bylo zjištěno, že policejní orgán toliko převzal vyčíslení majetkové újmy provedené zájmovým sdružením právnických osob. Toto vyčíslení se zjednodušeně řečeno odvíjelo od toho, jakou částku by získali držitelé distribučních práv předmětných titulů v České republice, kdyby sami legálně zpřístupnili srovnatelným způsobem a ve stejném rozsahu předmětná díla v téže podobě. Jednalo se tedy o ušlý zisk ve výši odměny, která by byla obvyklá za získání takové licence v době neoprávněného nakládání s dílem ve smyslu § 40 odst. 4 zákona č. [121/2000](#) Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon).

Relevantní, a z hlediska právní kvalifikace stěžejní, otázkou ovšem je, zda lze tento způsob vyčíslení považovat za správný.

Co se týče problematiky vyčíslení škody způsobené nositelům autorských práv tím, že je dílo nelegálně zpřístupněno veřejnosti, právní úprava nároků vyplývajících z porušování autorských práv na úrovni unijního práva vychází ze směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2004/48/ES ze dne 29. dubna 2004 o vymáhání práv duševního vlastnictví (dále jen Směrnice). Stručně řečeno, dle Směrnice má být primární metodou pro odškodnění za porušování práv k duševnímu vlastnictví, tedy i práv autorských, určení ušlého zisku, přičemž náhrada škody by vždy měla dosahovat alespoň té výše, v jaké poškozený prokázal reálný vznik škody v podobě ušlého zisku. Ušlým ziskem se rozumí, o co by se zvýšil majetek poškozeného v případě, kdy by se škůdce nedopustil protiprávního činu. Rozhodující je pak příčinná souvislost mezi ušlým ziskem a trestným činem škůdce, kterou je nutné se zabývat a s potřebnou mírou jistoty prokázat. Stanovení výše způsobené škody nelze nahradit volnou úvahou poškozeného, navíc nepodloženou žádnými relevantními důkazy. Výši škody je potřeba se zabývat a bez důvodných pochybností jí prokázat. Alternativou k této základní metodě má být stanovení náhrady škody na základě licenčního poplatku, avšak až poté, co nelze konkrétní ušlý zisk zjistit vůbec, nebo jen s velkými obtížemi.

Ve shora popsaném případě se tedy policejní orgán neměl pouze spokojit tvrzením zájmového sdružení právnických osob o výši ušlého zisku, nýbrž měl přibrat znalce z oboru ekonomika, odvětví ceny a odhady, specializace oceňování duševního vlastnictví k objasnění podstatných skutečností týkajících se stanovení výše škody (ušlého zisku). Úkolem znalce mělo být vyjádřit se k tomu, zda vůbec lze objektivně stanovit konkrétní ušlý zisk oprávněného nositele práv podle autorského zákona a práv s nimi souvisejících vzniklý v příčinné souvislosti s tím, že klient neoprávněně rozmnožil a šířil dílo autorsky chráněné a vložil ho na datové úložiště počítačové sítě Internet, odkud si ho stáhli uživatelé Internetu. Znalec by zároveň zohlednil specifické prostředí internetové počítačové sítě, jejímž prostřednictvím obviněný M. K. díla zpřístupnil v návaznosti na to, jaké příjmy by poškozeným plynuly v případě, pokud by v rozhodné době a za srovnatelných podmínek sami zpřístupnili dílo uživatelům veřejné počítačové sítě Internet prostřednictvím filehostingových serverů. Teprve poté, co by znalec došel k závěru, že konkrétní ušlý zisk nelze v daném případě zjistit vůbec, nebo jen s velkými obtížemi, mohlo by dojít ke stanovení výše náhrady škody alternativní metodou ve smyslu Směrnice na základě licenčního poplatku.

Neméně důležitým aspektem při zjišťování výše škody způsobené trestným činem porušení autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi je stanovení hranice, kdy se již pachatel dopouští tohoto trestného činu ve značném rozsahu, a tedy svým jednáním naplňuje znak kvalifikované skutkové podstaty ve smyslu § 270 odst. 2 písm. c) trestního zákoníku.

Podle komentářové literatury *„zda je trestný čin podle odstavce 1 spáchán ve značném rozsahu, je třeba vždy posoudit na základě konkrétních okolností případu. Výkladové pravidlo uvedené v § 138 odst. 1 pro stanovení výše škody zde nelze pro stanovení značného rozsahu použít. Při posuzování, zda pachatel se dopustil činu ve značném rozsahu, se především zvažuje rozsah porušení zákonem chráněného práva v posuzovaném případě, kdy rozhodující bude závažnost a intenzita takového zásahu zejména z hlediska konkrétního chráněného práva k autorskému dílu, uměleckému výkonu, zvukovému či zvukově obrazovému záznamu, rozhlasovému nebo televiznímu vysílání nebo databázi, povaha a intenzita narušení osobnostních a majetkových práv, popř. i rozsah trhu, na kterém byly díla nebo výrobky porušující taková chráněná práva uváděny do oběhu (zda šlo o celorepublikový, regionální či jen místní trh), do jaké míry se jednání pachatele dotklo práv autorů, výkonných umělců či výrobců zvukových či zvukově obrazových záznamů, vysílatelů rozhlasového či televizního vysílání, pořizovatelů databází, resp. i jiných subjektů, kteří dodávají na trh oprávněně taková díla či výrobky apod. Důležité bude též, zda šlo o soustavnou nebo déletrvající činnost, přičemž v případě déle trvajících a opakovaných zásahů bude třeba hodnotit i počet takových případů, délku doby narušování konkrétního chráněného práva apod. [1]“* Jak patrně, jednoznačné pravidlo tedy neexistuje.

Ve shora popsaném případě měl M. K. neoprávněně na internetové úložiště nahrávat a následně veřejnosti zpřístupnit celkem 106 audiovizuálních děl, což již podle policejního orgánu značný rozsah představuje. V jiném případě Nejvyšší soud usoudil, že došlo ke spáchání trestného činu podle § 270 odst. 1, odst. 2 písm. c) trestního zákoníku ve značném rozsahu, jestliže došlo k uložení na příslušné hostitelské servery celkem 850 audiovizuálních děl (usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. 7. 2015, sp. zn. 5 Tdo 740/2015). V jiném případě byl trestný čin podle § 270 odst. 1, 2 písm. c) trestního zákoníku spáchán ve značném rozsahu, když bylo na file hostingové servery umístěno nejméně ve 3460 případech 373 titulů s vysokým počtem stažení a bylo tak činěno z důvodu dosažení vlastního finančního prospěchu, tedy se ziskuchtivostí a dokonce tzv. po živnostensku, neboť za toto své jednání obžalovaný obdržel od provozovatelů serverů částku 239 425 Kč (usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18. 3. 2020, sp. zn. 5 Tdo 117/2020). Lze tedy polemizovat o tom, zda hranice spáchání trestného činu ve značném rozsahu není příliš široká a neslouží jako tzv. zbytková kategorie pro případy, kdy nedošlo k naplnění skutkové podstaty ve smyslu § 270 odst. 2 písm. a) či b) trestního zákoníku, ale policejní orgán se domnívá, že má dojít k přísnějšímu posouzení spáchaného skutku.

Z hlediska právní jistoty by do budoucna bylo jistě žádoucí, aby došlo minimálně k judikatornímu vymezení hranice, kdy již pachatel neoprávněně zasahuje do zákonem chráněných práv k autorskému dílu, uměleckému výkonu, zvukovému či zvukově obrazovému záznamu, rozhlasovému nebo televiznímu vysílání nebo databázi ve značném rozsahu.

Prozatím je tak nutno řídit se kritérii vymezenými Nejvyšším soudem v usnesení ze dne 8. 10. 2014, sp. zn. 5 Tdo 171/2014: *„Pokud byl trestný čin porušení autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi podle § 270 tr. zákoníku spáchán neoprávněným zpřístupněním rozmnoženiny chráněného autorského díla prostřednictvím veřejně přístupné počítačové sítě (Internetu), a to např. jejím umístěním do datového úložiště, škoda tím způsobená nositelům autorských a souvisejících práv k takovému dílu má formu ušlého zisku. Stanovení jeho výše se bude odvíjet od toho, jakou částku by získali nositelé těchto práv, kdyby sami legálně zpřístupnili srovnatelným způsobem a ve stejném rozsahu rozmnoženiny téhož díla v téže době. Výši ušlého zisku nelze odvozovat od obvyklé ceny legálně prodáváného hmotného nosiče (např. DVD nebo CD) s rozmnoženinou takového díla v běžné obchodní síti. Nelze-li výši škody spolehlivě zjistit tímto způsobem a neodůvodňuje-li použití vyšší trestní sazby ani prokázaný prospěch pachatele, je třeba zvažovat, zda v případě rozsáhlejšího zásahu pachatele do chráněných autorských a souvisejících práv nejde o spáchání trestného činu porušení autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi ve značném nebo velkém rozsahu ve smyslu § 270 odst. 2 písm. c) nebo odst. 3 písm. b) tr. zákoníku.“*

Mgr. Jan Sekret

Advokátní kancelář Brož & Sokol & Novák s.r.o.

Sokolská třída 60
120 00 Praha 2

Tel.: +420 224 941 946
Fax: +420 224 941 940
e-mail: advokati@akbsn.eu

[1] viz ŠÁMAL, Pavel. § 270 [Porušení autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi]. In: ŠÁMAL, Pavel a kol. Trestní zákoník. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 2754, marg. č. 20.

Další články:

- [Nový zákon o veřejných dražbách, aukce a obálkové metody](#)
- [Pohled přes hranice - natáčení pornografických klipů jako důvod výpovědi z nájmu bytu](#)
- [Nařízení EU o umělé inteligenci a jeho dopady na využití jazykových modelů v advokátní praxi](#)
- [Revize zájezdové směrnice: co přináší, co hrozilo a co to znamená pro praxi](#)
- [Kupní smlouva o převodu nemovitosti bez uvedení výše kupní ceny](#)
- [Druhá „tlačítková novela“: povinné tlačítko pro odstoupení od smlouvy](#)
- [Souhlas s veřejným užíváním pozemku jako překážka nároku na bezdůvodné obohacení - nález Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 2541/25](#)
- [Kupní smlouva bez přesného určení kupní ceny](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 36.: Doložka o mlčenlivosti](#)
- [Detekce podezřelého obchodu v kontextu hazardních her](#)
- [AI omnibus](#)